

Open Research Bulgarian Incubator

THE LEGAL REGIME OF SECONDARY PUBLICATIONS

FIRST WINTER SCHOOL 2025

Bankya

04-07 February 2025

Ana Lazarova, PhD, Sofia University | Digital Republic Association

A

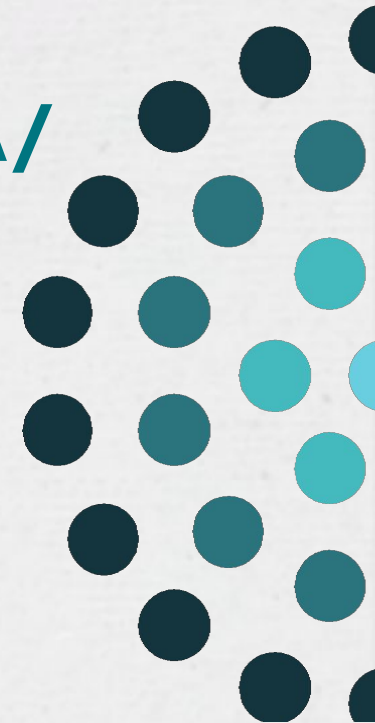

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the REA. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

Funded by
the European Union

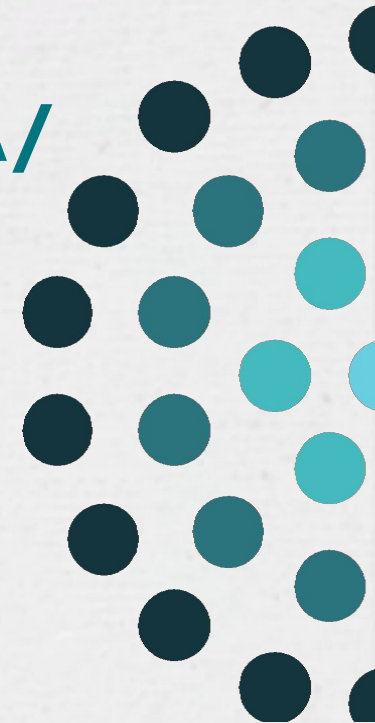
ПРАВНИ АСПЕКТИ НА РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА/ ДОСТЪПА ДО НАУЧНИ ЗНАНИЯ

- Интелектуална собственост
 - художествена собственост (авторски и сродни права)
 - индустриална собственост (патенти, полезни модели, търговски марки и др.)

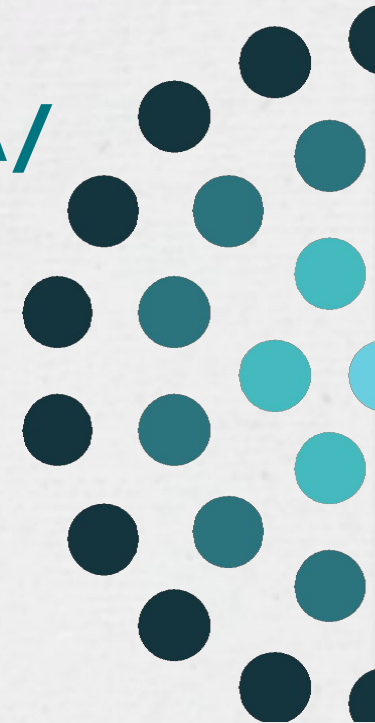
ПРАВНИ АСПЕКТИ НА РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА/ ДОСТЪПА ДО НАУЧНИ ЗНАНИЯ

- Интелектуална собственост
 - авторско право (**публикации**)
 - произведение на литературата
 - възниква автоматично (при наличие на оригиналност)
 - възникване за работодател
 - правоносителят може да се разпорежда/лицензира произведението
 - изключителни и неизключителни лицензи

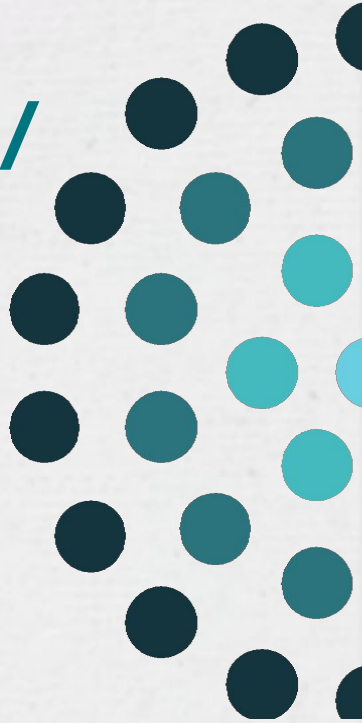
ПРАВНИ АСПЕКТИ НА РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА/ ДОСТЪПА ДО НАУЧНИ ЗНАНИЯ

- Интелектуална собственост
 - авторско право (**бази данни**)
 - възниква автоматично (вторично произведение - оригиналност)
 - възникване за работодател
 - правоносителят може да се разпорежда/лицензира
 - изключителни и неизключителни лицензи
 - сродно право (**бази данни**)
 - производител на бази данни
 - съществена инвестиция
 - отказ от права?
 - в някои случаи, правото не може да се упражнява

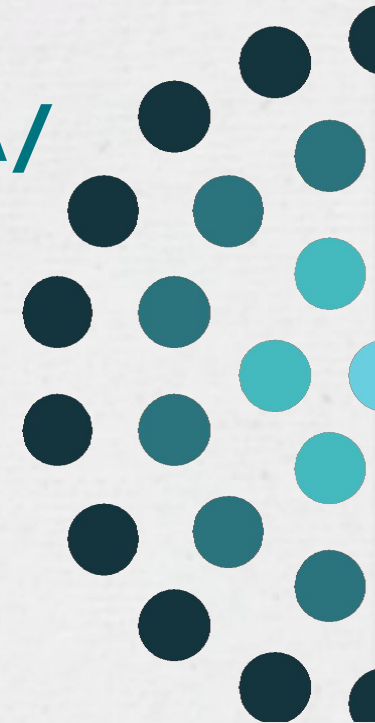

ПРАВНИ АСПЕКТИ НА РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА/ ДОСТЪПА ДО НАУЧНИ ЗНАНИЯ

- Индустриална собственост
 - **патенти**
 - регистрационен режим
 - новост
 - иновативност/ изобретателска стъпка
 - промишлена приложимост

ПРАВНИ АСПЕКТИ НА РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА/ ДОСТЪПА ДО НАУЧНИ ЗНАНИЯ

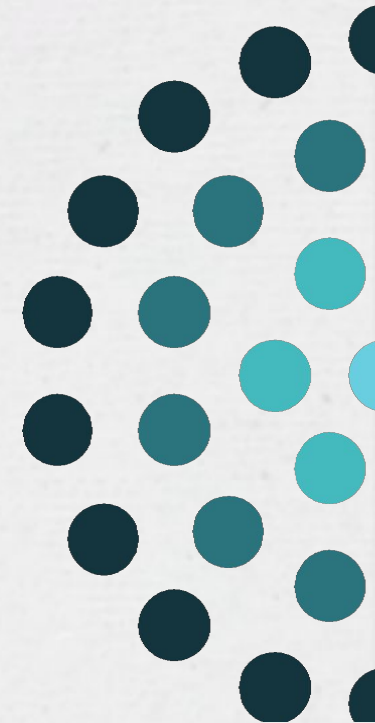
Правен режим на използване на **данни**:

- в общия случай не са обект на интелектуална собственост
обществено достояние
бази данни като обект на авторски и сродни права
- специална защита в зависимост от вида данни
лични данни
не са собственост, не могат да се "продават" - режимът
въплъщава основното човешко право на неприкосновеност на
личния живот
- "отворени данни" - режим за достъп до обществена информация

ОТВОРЕНА НАУКА - СЪЩЕСТВУВАЩА УРЕДБА

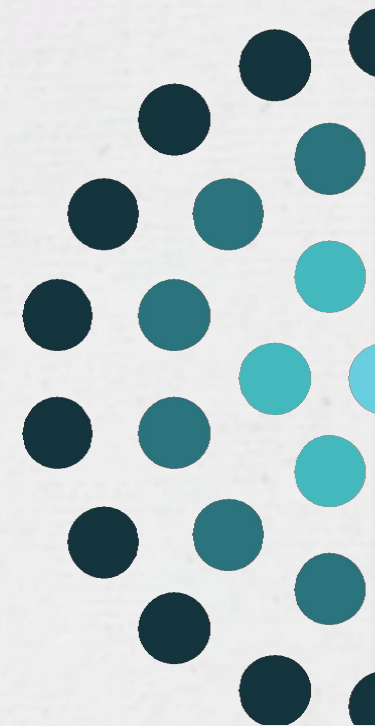
- **Публично финансиране**

- основен принцип - при публично финансиране, резултатът трябва да е публично достъпен/ използваем
- достъп до публично финансирани публикации
двойно финансиране
отворен достъп - златен, хибриден, зелен
- достъп до научноизследователски данни, събирани с публични средства

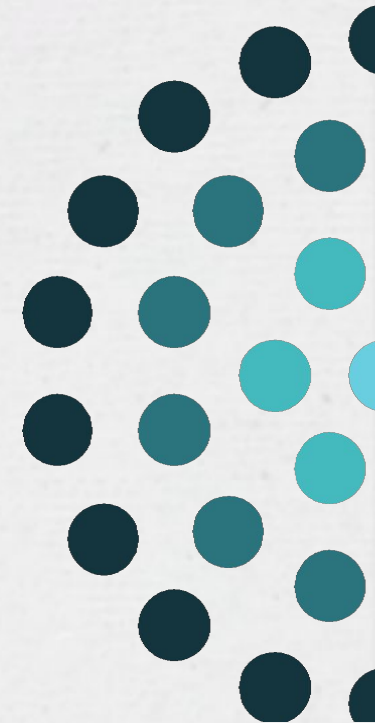
ОТВОРЕНА НАУКА - СЪЩЕСТВУВАЩА УРЕДБА

- **“Меко” право**
 - препоръки на Европейската комисия
 - стратегии, планове и т.н.
 - условия на финансиращи организации
 - условия на научноизследователски организации

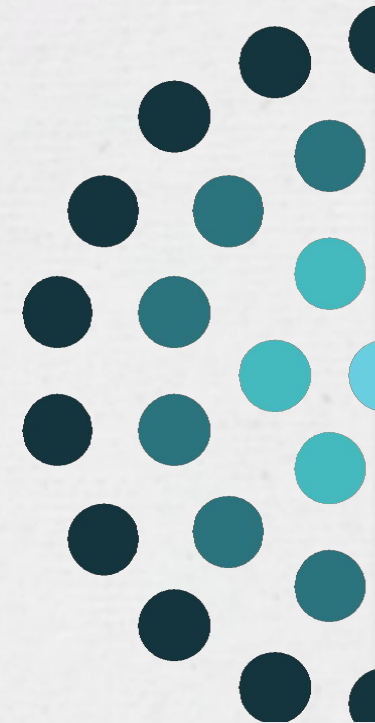
ОТВОРЕНА НАУКА - СЪЩЕСТВУВАЩА УРЕДБА

- **съществуваща правна уредба**
 - отворени данни /достъп до обществена информация/
 - правото на интелектуална собственост се прилага, но не е насочено към уреждането на ОН

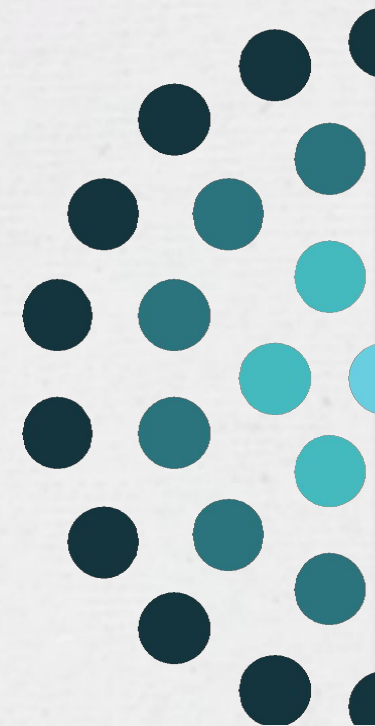
ОТВОРЕНА НАУКА - СЪЩЕСТВУВАЩА УРЕДБА

- програма на ЕК за Европейското научно пространство (ERA) за периода 2022-2024 предвижда **разработване на законодателна рамка**, която да позволява достъп и повторно използване на научни резултати, финансирани от публични средства
- **European Research Area Act**

ОТВОРЕН ДОСТЪП И ОТВОРЕНИ ДАННИ

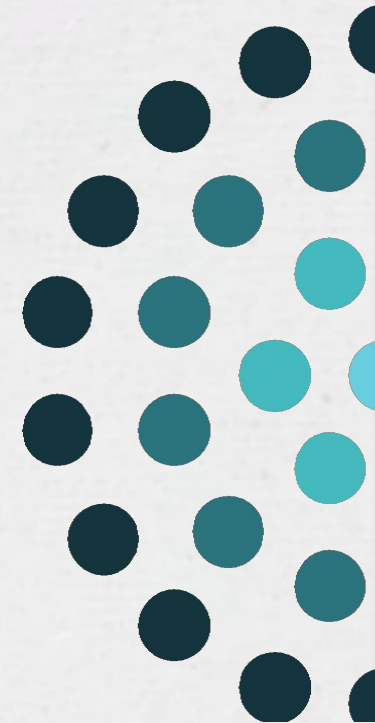
- **Отворен достъп**
 - Терминология
 - отворен, открит, свободен (open access)
 - Какво означава отворен достъп:
 - какво е “отворено/свободно” по смисъла на авторското право?
 - свободно достъпно съдържание или свободно използваемо съдържание (Декларация от Будапеща vs. документи на ЕС)
 - повторно използване (reuse)

ОТВОРЕН ДОСТЪП И ОТВОРЕНИ ДАННИ

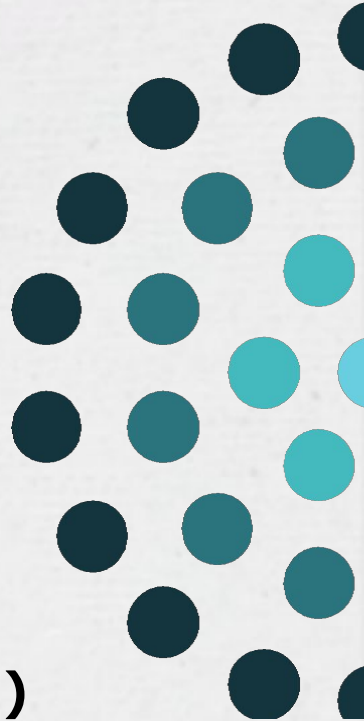
- **Отворени данни**

- Може да няма намесена интелектуална собственост изобщо
- Силен технически елемент - данните трябва да са FAIR

ВТОРИЧНО ПУБЛИКУВАНЕ

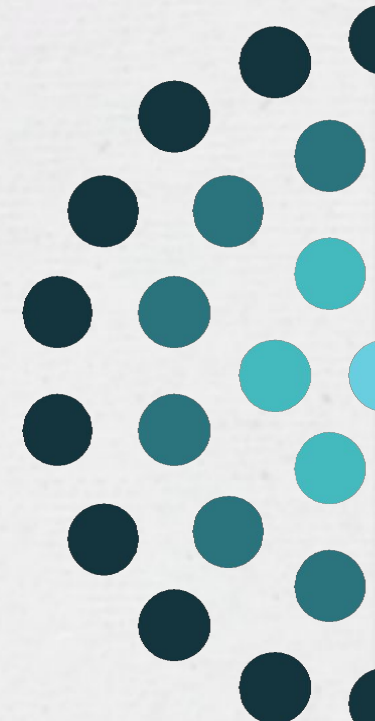
- **Право на вторично публикуване**
 - императивен авторскоправен механизъм за корекция на договори
 - Германия, Австрия, Нидерландия, Франция, Белгия, **България (2023)**
 - чл.60, ал.2 и сл. от ЗАПСП

ВТОРИЧНО ПУБЛИКУВАНЕ

Закон за авторското право и сродните му права

Чл. 60. (1) (Предишен текст на чл. 60, изм. - ДВ, бр. 100 от 2023 г., в сила от 01.12.2023 г.) Авторът има право да използва своето вече **разгласено** произведение след датата на разгласяване, освен ако писмено не е било уговорено друго.

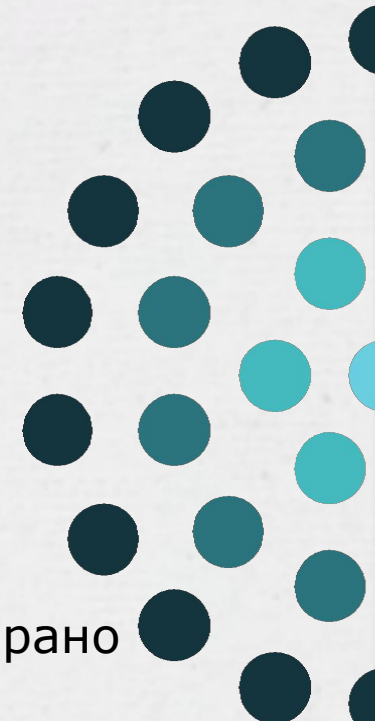

ВТОРИЧНО ПУБЛИКУВАНЕ

Закон за авторското право и сродните му права

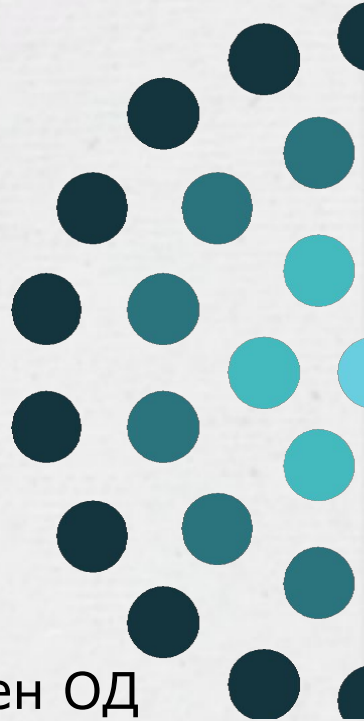
Чл. 60. (2) (Нова - ДВ, бр. 100 от 2023 г., в сила от 01.12.2023 г.) Авторът на произведение на научната литература, създадено по повод изследване, финансирано изцяло или частично с публични средства, запазва правото да разгласи това произведение или части от него в образователни или научни хранилища с нетърговска цел след приемането му за публикуване от издател, като се задължава при това да упомене издателя.

(3) (Нова - ДВ, бр. 100 от 2023 г., в сила от 01.12.2023 г.) Всяка договореност, която възпрепятства или ограничава предвиденото в ал. 2, е **нищожна**.

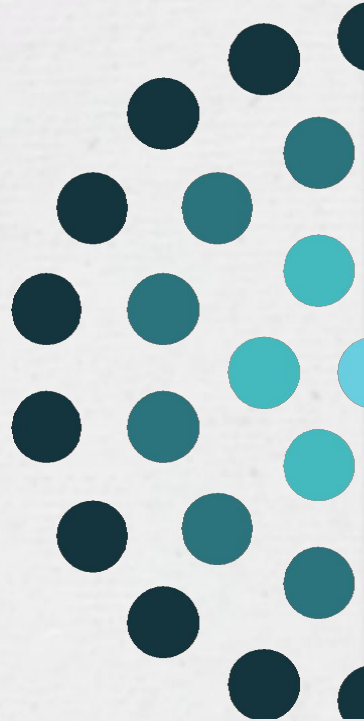

ВТОРИЧНО ПУБЛИКУВАНЕ

- **Задължение за вторично публикуване**
 - механизъм, кото гарантира изпълнение на държавна политика за Зелен ОД
 - Испания, Германия (частично), Италия, Словения, **България (2024)**
 - чл.80, ал.2 от ЗННИИ

ВТОРИЧНО ПУБЛИКУВАНЕ

Закон за насърчаване на научните изследвания и иновациите

Чл. 80. (2) Авторите на публикации, създадени в резултат на публично финансирани научни изследвания, предоставят за публикуване цифрово копие на публикацията или нейна версия в хранилището по чл. 78, ал. 2.

REINFORCING

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО

Ана Лазарова

ana@digrep.bg

www.openresearch.bg

презентацията може да бъде използвана под лиценз CC-BY-SA 4.0